

KÚRIA

Knk.IV.37.357/2015/2.szám

A Kúria a dr. T. Cs. ügyvéd által képviselt kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság által országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozott 51/2015. számú határozata felülvizsgálata iránt indított nemperes eljárásban, az alulírott napon meghozta az alábbi

v é g z é s t:

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 51/2015. számú határozatát helybenhagyja.

Kötelezi a kérelmezőt, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 10.000 (tízezer) forint eljárási illetéket.

A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

1. A népszavazási kezdeményezés kérelmezője 2015. március 13-án személyesen, 24 támogató választópolgár adatait és aláírását tartalmazó aláírásgyűjtő ívet nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 3. § (1) bekezdése szerinti hitelesítés céljából. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e Ön azzal, hogy bárki hozzáférhessen és nyilvánosságra hozhassa az 1944. december 21. és 1990. február 14. közötti időszakban a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökségének „titkos”, illetve „szigorúan titkos” állományú munkatársainak illetve együttműködő személyek adatait, beleértve az általuk készített jelentéseket, feljegyzéseket, iratokat?”

2. A Nemzeti Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadta. A Nemzeti Választási Bizottság szerint a kérdés alapján megtartott népszavazás alapjog lényeges tartalmát sértő törvény megalkotására kényszerítené az Országgyűlést, továbbá nem felel meg az egyértelműség követelményének sem.

A Nemzeti Választási Bizottság rögzítette, hogy a kérdés megfogalmazása alapján az abban megjelölt adatokat - amely adatokon a kérdés alapján nemcsak a munkatársak, hanem a megfigyelt személyek személyes adatait is érteni kell - bárki, bármilyen korlátozás nélkül megismerhetné és nyilvánosságra hozhatná. Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése - csakúgy, mint korábban az Alkotmány 59. § (1) bekezdése - értelmében mindenkinek joga van a személyes adatok védelméhez. A Nemzeti Választási Bizottság a lusztrációs törvények vizsgálata során született 60/1994. (XII.24) AB határozat és a 37/2005. (X.5.) AB határozat több megállapításának fényében arra a következtetésre jutott, hogy a

Knk.IV.37.357/2015/2.szám

kérdés alapján az Országgyűlés jogalkotási kötelezettségének csak úgy tudna eleget tenni, ha az Alaptörvényben meghatározott személyes adatok védelméhez való jog lényeges tartalmát is érintené, amely az Alaptörvény egyidejű módosítását tenné szükségessé. A feltenni szándékozott kérdés így az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés a) pontjába foglalt tiltott tárgykörbe ütközik. Ebben a körben a Nemzeti Választási Bizottság felhívta az Alaptörvény U) cikk (4) bekezdését is, amely kapcsán megállapította, hogy e rendelkezés következtében tárgult ugyan a korlátozás nélkül megismerhető és nyilvánosságra hozható adatok köre az Alaptörvény előtti szabályozáshoz képest, azonban továbbra sem lehetséges bárki által a kérdésben szereplő adatok teljes körű és korlátozás nélküli megismerése.

A Nemzeti Választási Bizottság szerint a feltenni szándékozott kérdés az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműség követelményét is sérti. Sérti egyrészt azért, mert az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény (a továbbiakban: ÁSZTL tv.) alapján a feltett kérdésben szereplő „hozzáférés” és „nyilvánosságra hozatal” különböző tevékenységnek tekinthető. Így a népszavazásra feltenni szándékozott kérdés valójában két alkérdést tartalmaz, ezért arra egyértelmű válasz nem adható. Sérti másrészt az egyértelműség követelményét az is, hogy a kérdés az „1944. december 21. és 1990. február 14. közötti időszakban” keletkezett „a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökség”-hez köthető adatok nyilvánosságát szeretné elérni, a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnöksége azonban csak 1962-ben jött létre. A feltenni kívánt kérdés így mind a választópolgári, mind a jogalkotói egyértelműség követelményével ellentétes. Harmadrészt a Nemzeti Választási Bizottság azért sem tartja egyértelműnek a kérdést, mert az az érintett személyek által készített feljegyzésekre, iratokra is vonatkozik. A nyilvánosságra hozatalba azonban nem vonhatók bele a megjelölt személyek által készített jelentések, feljegyzések, illetve iratok, mert azok nem a kérdésben szereplő személyek személyes adatai, hanem általuk előállított adatok és információk. A feltenni kívánt kérdés ezért pontatlan.

3. A kérelmező felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az 51/2015. számú határozattal szemben. Álláspontja szerint a Nemzeti Választási Bizottságnak az Nsztv. 11.-a alapján a kérdést hitelesíteni kellett volna, ezért kérte a Kúriát, hogy az 51/2015. számú határozatot változtassa meg és az Nsztv. 30. § (1) bekezdése alapján hitelesítse.

3.1. A kérelmező szerint a személyes adatok védelmével kapcsolatos alkotmánybírósági esetjog az Alaptörvény U) cikkének hatálybalépése óta nem alkalmazható, mivel ez a rendelkezés maga teszi lehetővé az állambiztonsági szervek állományába tartozó vagy velük együttműködő személyek ezen szerepével kapcsolatos személyes adatai nyilvánosságra hozatalát.

3.2. A hitelesítésre benyújtott kérdésből nem következik, hogy a megfigyeltekre és harmadik személyekre vonatkozó adatokra is kiterjedne a hozzáférés és a nyilvánosságra hozatal. E körben hivatkozott a 15/2003. (IV.18.) AB határozatra.

Knk.IV.37.357/2015/2.szám

3.3. Álláspontja szerint az 52/2001. (XI.29.) AB határozat óta töretlen a gyakorlat abban, hogy önmagában az, ha a feltett kérdés több tagmondatból áll, még nem sérti az egyértelműség követelményét. Ezen állításának alátámasztására több alkotmánybíróági határozatra is hivatkozott.

3.4. A kérelmező álláspontja szerint a kérdésből egyértelmű, hogy a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökség jogelődeinek állományába tartozó vagy velük együttműködő személyekre is vonatkozik a kérdés.

3.5. A kérelmező véleménye, hogy megalapozatlan a felülvizsgálni kért határozat azon megállapítása is, hogy az állambiztonsági állományba tartozó, vagy e szervekkel együttműködő személyek által készített jelentések, feljegyzések, iratok nem minősülnek a készítő személyes adatainak. E körben az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 3. § 2. pontjára hivatkozott.

II.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak miatt nem megalapozott.

1. Az Nsztv. 9. § (1) bekezdése értelmében a népszavazásra javasolt kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni, továbbá a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen jogalkotásra köteles.

Az Nsztv. e szabálya a választópolgári és a jogalkotói egyértelműség követelményét fogalmazza meg. E követelmény-rendszert korábban az Alkotmánybíróság bontotta ki. E szerint:

A népszavazáshoz való jog érvényesülésének garanciája az egyértelműség. Az egyértelműség követelményének vizsgálata azt jelenti, hogy a népszavazásra szánt kérdés egyértelműen megválaszolható-e, azaz eldöntendő kérdés esetében arra „igen”-nel vagy „nem”-mel egyértelműen lehet-e felelni. Ahhoz azonban, hogy a választópolgár a népszavazásra feltett kérdésre egyértelműen tudjon válaszolni, az szükséges, hogy a kérdés világos és kizárólag egyféleképpen értelmezhető legyen.

A kérdés egyértelműségének megállapításakor vizsgálnia kell azt is, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés - az akkor hatályban lévő jogszabályok szerint - el tudja-e dönteni, hogy terheli-e jogalkotási kötelezettség. Az eredményes népszavazással hozott döntés az Országgyűlés törvényalkotási jogkörének alkotmányos korlátozása: az Országgyűlés köteles az eredményes népszavazásból következő döntéseket meghozni. Az egyértelműség követelményéből csupán az következik, hogy a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés el tudja-e dönteni: terheli-e jogalkotási kötelezettség, és ha igen, milyen. Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált konkrét kérdésben a népszavazás eredménye alapján az Országgyűlés meg tudja állapítani, hogy milyen jogalkotási kötelezettség terheli. [lásd: 51/2001. (XI. 29.) AB határozatot, ABH 2001 392, 396.]

Az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés az 1944. december 21. és 1990. február 14. közötti időszakot fogja át. Ez az időszak a *Debrecenben összegyűlt országos törvényhozó testület, az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulásától*

Knk.IV.37.357/2015/2.szám

(1944. december 21.) a Belügyminisztérium III. főcsoportfőnökségének megszüntetéséig (1990. február 14.) tart. Ahogy a Nemzeti Választási Bizottság is utal rá, a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnöksége 1962-ben jött létre. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hivatalos honlapján található információ szerint „[a] 1962-ben alakult meg a BM III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökség, melyen belül a négy osztállyal megszervezett III/V. (operatív-technikai) Csoportfőnökség, valamint az önálló operatív osztályok feladata volt a teljes magyarországi titkosszolgálati tevékenység - köztük a BM-től független katonai felderítés - műveleti-technikai háttértámogatása.”

Az ÁSZTLtv. 1. § (1) bekezdése az (1962. előtt működött) szervezetekről és a Magyar Államrendőrség budapesti és vidéki főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályát és a Gazdasági Rendészeti Osztályok operatív csoportjait, a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályát, a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságát, a Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztályát.

Megállapítható, hogy a feltenni szándékozott kérdés alapján úgy tűnik, hogy a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnökségének tevékenysége átfogja a 1944. december 21. és 1990. február 14. közötti teljes időszakot, holott a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnökség csak 1962-től kezdte működését. Nem helytálló a felülvizsgálati kérelem azon állítása, hogy a feltenni szándékozott kérdésbe a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnöksége jogelődeinek állományába tartozó vagy azokkal együttműködő személyekre vonatkozó adatok is beleértendők. A népszavazási kérdésben nem szerepel, hogy a kérdést kiterjesztően úgy kell értelmezni, hogy a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnöksége elődeinél keletkezett adatokra is vonatkozik az abban jelölt nyilvánosságra hozatal. Mint fentebb bemutatásra került 1944 és 1962 között több - önkényuralmi rendszert kiszolgáló - állambiztonsági szerv is működött, ezeket az ÁSZTLtv. fel is sorolja. Ezzel szemben a feltenni kívánt kérdés egyértelműen azt sugallja, hogy az 1944 és 1962 közötti időszakban is a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnökségének tevékenysége látta el az állambiztonsági feladatokat.

A Kúria megítélése szerint a fentiek miatt a kérdés sérti a választópolgári egyértelműség követelményét: a választópolgár a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnöksége kifejezés kapcsán olyan adatok nyilvánosságra hozását is támogatja, amely más szervezetek tevékenységéhez kapcsolódik. Ez a választópolgár megtévesztését eredményezheti. A Kúria megítélése szerint helytálló a Nemzeti Választási Bizottság e körbe tett azon megállapítása, hogy a választópolgár nem tudja pontosan, hogy milyen tartalmú kezdeményezést támogat, minthogy a jogalkotó sem tudja eldönteni, hogy milyen tartalommal kellene jogalkotó kötelezettségének eleget tennie.

A fenti indokok alapján a Kúria megállapította, hogy a Nemzeti Választási Bizottság 51/2015. határozatában elbírált kérdés nem felel meg az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében meghatározott egyértelműség követelményének, ezért a hitelesítést megtagadó határozatot helybenhagyta. Mivel a Kúria az Nsztv. 9. § (1) bekezdésével való ellentétet megállapította, ezért már nem

Knk.IV.37.357/2015/2.szám

foglalkozott a kérelmező által az Alaptörvény U) cikkével, VI. cikk (2) bekezdésével és az egyértelműség követelményével kapcsolatos további felvetéseivel.

Az illetékről való rendelkezés az illetékekről szóló - módosított - 1990. évi XCIII. törvény 43. § (7) bekezdésének megfelelő alkalmazásán alapul.

A Kúria e végzéséről az Nsztv. 30. § (4) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben nyolc napon belül közleményt tesz közzé.

A jogorvoslatot az Nsztv. 30.§ (1) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2015. június 9.

Dr. Kozma György sk. a tanács elnöke; Dr. Balogh Zsolt sk. előadó bíró; Dr. Hörcherné Dr. Marosi Ildikó sk. bíró